

E számunkat – az 1000 éves Zala megye előtt tisztelegve – itt élő, elszármazott vagy ide kötődő szerzők munkáiból állítottuk össze. Természetesen, a névsort lehetett volna bővíteni, de igyekeztünk minél változatosabb, időszerűbb témákat válogatni, bizonyítva: a történelmi Zala – a Muravidékkel együtt – ennek a régióknak kulturálisan meghatározó pontja, centruma.

Két „tiszteletbeli zalai” alkotó is helyet kapott ezen ünnepi számunkban: Zalaegerszeg erdélyi testvérvárosából, Marosvásárhelyről. Markó Béla szép szonettjeivel, Nagy Miklós Kund a 75 éves Török Gáspár fotóművészt köszöntő írásával. Megszólításunkra sokan jelezték, hogy elküldik kézírataikat. Ám a lapzárta kegyetlen: egy bizonyos idő után nem várhattunk tovább.

Az időben való megjelenés érdekében. De biztosíthatunk mindenkit: nem dolgozott hiába. Értékes kézírataikkal a jövő évi számunkban találkozhatnak olvasóink. Cseh Tamás énekelte: Ez valami demonstráció... Igen, ez az összeállítás annak a demonstrációja, hogy lapunk, 14 év után – s jövőre lépünk megjelenésünk 15. évébe – életképes, fejlődőképes orgánus, s vannak még tartalékaink... A pannon szellemiség pedig olyan örökségünk, s mai inspirációnk, amelyre bizton építhetünk a jövőben is.

A szerk.

Saáry Éva köszöntése, a 80. születésnapja alkalmából

Dr. Lőrincz István ünnepi beszéde

Kedves Saáry Éva!

Kedves Vendégeink!

Kedves Fiatalok! Kedves 70 - 80 és 90 év tapasztalataival rendelkezők!

Szokásaink szerint érdemes embereknek nevezetes alkalmakkor és ünnepélyes keretek között mondanak köszönetet. Hálátlan feladatként csak röviden és csak nagyon vázlatosan mutathatjuk be életüket, munkásságukat és magát az embert is.

Egy tudományos konferencia keretében beszélgettem Viktor Frankl-al, a híres orvosprofesszossal és filozófussal az emberi magatartásról. Gondolatainkat a média számára is felvették.

Megállapítottuk, hogy érdemes ember az, aki saját munkáján felül, a társadalmi együttélés valamelyik területén olyat alkot, ami egy közösség, hazája vagy népe javát szolgálja, elismerést szerez neki.

Ilyen érdemes ember Saáry Éva is, aki évtizedek óta elnökünk. Alkotó tevékenysége azonban messze meghaladja egyesületünk kereteit.

De ismerjük-e őt, az alkotó embert?

A 80. születésnapját ünneplő Saáry Éva 72 év óta embert formáló munkát végez!

8 éves volt, amikor első verse megjelent a magas szellemi nivójáról híres Magyar Nők Lapjában, amelyik további 7 éven át közölte verseit, a háború végéig. Nem volt bonusza, pedig még gyermek volt. Megírták neki,

hogy csak azokat a verseit közlik, amelyek elérik a magas mércét. (Itt vannak a bizonyítékok az asztalon.)
Ime, egy verse, amelyet még akkor írt:

Búcsú

A vonat megindult,
Sisteregy megy,
Búcsúzik tetőled
Erdő, mező, hegy.
Hol oly sokat jártam
Lombos fák alatt,
Az idő, mi gyorsan,
Gyorsan elszaladt.

A lap egyébként így mutatta be őt olvasóinak minden versénél:

SAÁRY ÉVIKE, KIS MUNKATÁRSUNK.

Évtizedekkel később írt számos versében is megtaláljuk a gyermekkorban írt vers alaphangulatát. Ime:

Halottak

Most már az ő életük élem,
ezer karjukkal nyúlnak értem,
nem kell a temetőbe mennem,
a halál itt csirázik bennem.

Emlékeim is eltűnőben
Szertefoszlanak az időben.
Mikor már engem lombok fednek,
átalakulnak fellegeknek.

Most, 72-év után – áthidalva a közbeeső alkotó évtizedeket – rólunk, dél-svájci magyarokról írt. Ebben az évben jelent meg könyve az Antológia Kiadó gondozásában: *Magyarok Dél-Svájban*.

A maga nemében egyedülálló mű. Már rég nem leszünk, amikor majd egy, a nemzet egységét valló, és ezért a magyar emigrációt is kutató tudós nevünket felidézve, hazánkért, Magyarorszáágért és befogadó hazánkért, Svájcért végzett munkánkat fogja tanulmányozni.

A magyar Parlament ötven példányra jelentette be igényét, és felkérte Saáry Évát, hogy ott, a Parlamentben dedikálja könyveit.

Több művészeti ágban, műfajban dolgozott és dolgozik. Fotózik, fest, könyveket ír, könyveket tervez -illusztrál, és dokumentációs anyagot gyűjt.

Utam az íráshoz, a költészethez- vallomásában, így jellemzi önmagát:

“Ha tollat veszek a kezembe, ma is ez a két világ fonódik össze mondandómban: józan, emberséges népi bölcsesség és

az ókori sztoikus írók morális-stilisztikai vasfegyelme.”
A problémákkal egy nagyon nehéz időket átél, kontemplatív, poétikus és érzékeny lelkiállatot küzd.

3 éves volt, amikor szülei elváltak. Ennek következtében az elemi iskola minden osztályát más városban járta, rokonok nevelték. Harmadikos volt, amikor nagyanyjával egy földes szobában lakott.

A háború után meg – mint minden tisztességes ember – szegény volt. Fehér esküvői ruháját pálos szerzetes unokabátyja reverenda anyagából varrták. A kommunista diktatúra éveiben, a pálos szerzetessel együtt, egyszerre három rokona ült börtönben.

Első cikke nyugaton a *Bécsi Magyar Híradóban* jelent meg. Ebben az időben tért át a rímes versről a szabadversre. Meditatív gondolatait jezsuita atyák még szentbeszédeikbe is beleszórták.

1965-ben rendezték első festőművészeti kiállítását, amelyet további számos fotó- és képzőművészeti kiállítás követett Ausztráliában, az Egyesült Államokban, Angliában, Olaszországban, Németországban, Ausztriában, Svájcban és persze Magyarországon is. Irodalmi munkássága ugyanilyen gazdag. Írt és ír a Katolikus Szemlében, az Új Látóhatárban, az Irodalmi Újságban, a Bécsi Naplóban, az Új Európában, az Életünkben, az Argentínai Magyar Hírlapban. Állandó munkatársa a Nemzetőrnek, a Kanadai Magyarorságnak, az Új Világnak és az Ausztráliai Magyar Életnek.

Saáry Éva életét és népművészeti munkásságát ez év nyarán a Magyar Katolikus Rádió több adásban ismertette. Otthoni és külföldi televíziókban többször is nyilatkozott.

Intenzív kapcsolatot tartott és tart ma is az irodalmi és tudományos élet elitjével az egész világon. Egymásután keresik fel őt tudósok, történészek, politikusok és írók, akik véleményét kérik. De lakása nyitva volt nemcsak a tudósok és a barátok, hanem egyszerű, sokszor nélkülöző emberek előtt is, akiknek ügyes-bajos dolgait intézte. Jó szívvel terített asztalt a váratlanul érkezőknek, legyenek azok magyarok, vagy éppen vietnámi menekültek.

Megjelent írásai könyvtárnyi anyagot tesznek ki. A hatalmas munka közben még az egész világgal is levelez, titkárnők nélkül is válaszolva mindenkinek. Levelezését és rendszerezett dokumentációs anyagát olyan fontosnak és értékesnek tartják, hogy a Petőfi Irodalmi Múzeum is igényt tart rá. Saáry Éva csak ennek a múzeumnak többmázsányi anyagot ajándékozott. De összességében ilyen nagy anyagot kapott az

Országos Széchényi Könyvtár,
Parlamenti Könyvtár,
Lakiteleki Emigráns Gyűjtemény,
Magyar Földtani Intézet (Bp.),
Magyar Földrajzi Múzeum (Érd),
Fotográfiai Múzeum (Kecskemét),
Északi Magyar Archívum (Stockholm), hogy csak egy-kettőt említsék.

A Magyar Olajipari Múzeumban (Zalaegerszeg) 200 képe és fotója nyert elhelyezést.

Levelezése egy külön téma lenne. Csak két érdekességet ragadok ki a sok közül. Pakisztánból kap levelet egy magyar apácától, akinek 30 év után Saáry Éva írása jelentette a hazát.

Új Zélandból kapja a másik levelet, amelyben egy idős magyar köszöni meg verseit és közli, hogy vasárnaponként az istentiszteletre összegyűlt pünkösdista gyülekezet verseskötetéből olvas fel részeket.

Saáry Éva, mint ember is köztiszteletben áll. Ezt a tiszteletet a már a fiatal geológusnő Afrikában, kollégái körében is kivívta. Hallgassuk meg, mit ír róla Jacques Sallibartant francia olajkutató, ebben az évben megjelent gaboni visszaemlékezéseiben:

„Port Gentil közelében, a Tchengué fúrásponthoz 1957 tavaszán egy magyar származású, fiatal geológusnő, Saáry Éva került. Önfejtő és vakmerő - néha az esztelenségig (miként az akkori pionírok általában). Viselkedése nem egyszer elképesztett. Jelen volt például a fúrótorony építésénél, s mikor a munka véget ért, felmászott a 45 méter magas torony ('derrick') tetejére, s percekig ott állt széttárt karokkal a semmiben, minden védelem nélkül, lobogtatva a befejezést jelentő, szimbolikus virágcsokrot, melyet az oszlop végére kötözött. Erre a bolond vállalkozásra emlékezve, ma is borsódzik a hátam.”

Az általunk ismert érett asszony magatartását viszont nyilvánvalóan Plotinos (205-270), az utolsó nagy görög filozófus szelleme hatja át, aki világosan látta az emberi gyengéket, és aki ezt 1700 évvel ezelőtt így fogalmazta meg:

„Az emberiség középponton lebeg az istenek és az állatok között.”

Plotinos szellemiségéből ered, hogy Saáry Éva minden emberrel tud beszélgetni. Ő az, aki meghallgat vallásost és vallástalant, nemzetiszocialistát és kommunistát.

Aki a pszichiáter türelmével viselte el a psychopata és a mindig és mindenben hibákat kereső vagy munkásságára féltékeny embereket is, csak azért, mert magyarok. Aki sérelmek ellenére sem hagyta el soha egyesületét, mert tudta, hogy ezt egy, a magyarságért aggódó vezető ember soha nem teheti meg.

Emellett egyedül reá hárult a mindennapok gondja, mert francia férje munkájából kifolyólag gyakran volt távol.

Leányait megtanította magyarul, akik magas rangú magyar cserkészek lettek. Az ő vezetésükkel vitték a világ minden részéről összejött cserkészek a magyar nyelvet és az igaz eszmék hevét elcsatolt területeinken és szerte az egész világon. II. János Pál pápa is fogadta

őket. Egyébként mindkét unokája is kiválóan beszél magyarul.

1976-ban felkéri a már ismert írónt a Svájci Magyar Irodalmi és Képzőművészeti Kör (SMIKK) vezetésére, amelynek élén csaknem két évtizeden keresztül dolgozott, mint az egyesület ügyvezető elnöke. Ez idő alatt körülbelül 300 prominens előadót hívott meg, a világ minden részéről, az évről-évre megismétlődő és 4-5 napig, reggeltől estig tartó *Lugánói Tanulmányi Napokra*.

Akik ezeken a tanácskozásokon részt vettek, tudják, hogy alig aludtunk, és az utolsó napon alig tudunk búcsút mondani egymásnak. Szinte órákig szorongattuk egymás kezét, mert Saáry Éva megerősítette lelkünket és mindazokat is, akik még remélve hittek a szabadság eszméjében.

Amilyen megértő és elnéző volt környezetével, ugyanolyan kérlelhetetlen és soha meg nem alkuvo ellenfele volt a bolsevista barbárságnak. Ezen a téren nem ismert pardont. Soha nem fogadta el az úgynevezett diplomatikusan kapcsolatfelvételnek még csak a gondolatát sem, az azóta bukott rendszer hivatalos képviselőivel.

Dobó István, Eger vára hős védőjének jelmondata volt minden tettének lényege:

„A haza nem eladó”.

Saáry Éva egész munkássága gróf Teleki Pál gondolatait, szellemiségét tükrözi vissza, aki a következőket mondotta:

„Csak azoknak az országoknak van létjogosultságuk, amelyek európai célokat akarnak szolgálni. Mi ezer éve szolgálunk európai célokat. Mi minden korban meg tudtuk állni a helyünket Európában és minden korban magyarok is tudunk maradni. Ez a mi utunk a jövőben is.”

Tisztelt hallgatóság! Minden magyar politikusnak és vezetőnek ismerni kellene ezeket a szavakat.

Saáry Évának nem kell visszavonnia semmit abból, amit mondott, vagy amit írt. Ennek igazolásául hadd idézzek végül az 1956-os forradalom és szabadságharc 25. évfordulóján, 1981. október 22-én, a Lugánói Tanulmányi Napok alkalmával tartott elnöki megnyitó beszédéből:

„Engedjenek meg nekem végül egy személyes vallomást! Ha halálom után valamilyen égi fórumon megkérdeznék, mi volt életemben az, amiért érdemes volt megszületnem és végigjárnom a – nem mindig kellemes és könnyű életutat – habozás nélkül válaszolnám: 1956. október 23-a. Ennek az egy napnak a hevülete többet jelentett és szebb volt, mint minden más eksztázis, minden más mámor. Ennek a napnak a csodálatos emberi egymásra találása megértette velem, hogy nem vagyunk végzetesen földhözragadt lények, hanem ki tudunk

emelkedni az anyagból, s egy-egy rendkívüli pillanatra, felül tudjuk múlni önmagunkat. Hogy áldozatokat tudunk vállalni eszmékért, eszményekért, s ha kell, meg is tudunk halni egyetlen szó bűvöletében, s ez a szó: a SZABADSÁG.”

Kedves Saáry Éva! Én, személy szerint, boldognak mondhatnám magamat, ha a massagnoi keresztnél tíz év múltán is újból, mi mindannyian, lélekben, így együtt gyűjthetnánk meg hőseink előtt a megemlékezés fátylát.

Ezekkel a gondolatokkal köszönöm meg nemzetünkért végzett fáradhatatlan munkásságát, és szeretném mindannyiunk nevében úgy köszönteni, ahogyan ezt mi magyarok tesszük: Éva Asszony, Isten éltesen sokáig!

Szerkesztőségünk, zalai olvasói és tisztelői nevében hasonló jókat kívánunk a költő-író-és képzőművészeknek. Az ötvenes években írott versei – melyekből egy kis ízelítőt közöltünk e számunkban – nem csak egy bontakozó költői pálya megnyilatkozásai, hanem a táj, a vidék szellemiségét, hangulatát őrző irodalmi dokumentumok. Egy új zalai antológia értékes darabjai. Kötődése az Olajipari Múzeumhoz közismert, s csak hálásak lehetünk Tóth János igazgatónak, hogy folyóiratunkkal is megismertette őt. Számos érdekes publikációján túl, 2007-ben a Pannon Tükör Könyvek sorozatában egy versválogatás jelent meg *Éjbe szórt szavak* címmel. Reméljük, hogy még sokszor találkozunk nevével és írásaival olvasóink.

(Elhangzott 2009. november 22-én;

helyszín: Palazzo Dei Congressi, Lugano.)

Saáry Éva otthonában

